

**Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті**  
**“Философия және Саясаттану” факультеті**  
**“Дінтану және Мәдениеттану” кафедрасы**



**“ФИЛОСОФИЯЛЫҚ СЕНІМ”**  
**ЖӘНЕ**  
**“АДАМ ТРАГЕДИЯСЫ”**

Орындаған: Қайнар Мадина  
Жетекшісі: Жолдубаева Ажар

# Философиялық сенім

Философиялық сенім – адамның белгілі бір философиялық идеяларға, құндылықтарға, дүниетанымға сенуі. Бұл сенімдер негізінде өмірдің мәні, моральдық құндылықтар, ақиқат, таным мен болмыстың табиғаты сияқты негізгі сұрақтарға жауаптар іздейді. Мұндай сенімдер адамның әрекеттері мен шешімдеріне әсер етіп, өмір жолын анықтай алады. Мысалы, адам прагматикалық философияны қабылдаса, ол ақиқатты тек тәжірибелік нәтиже арқылы анықтауға бейім болады, ал экзистенциалистер өмірдің мәнін жеке тәжірибе мен ішкі сезімдер арқылы іздеуі мүмкін



# Karl Jaspers

## Der philosophische Glaube

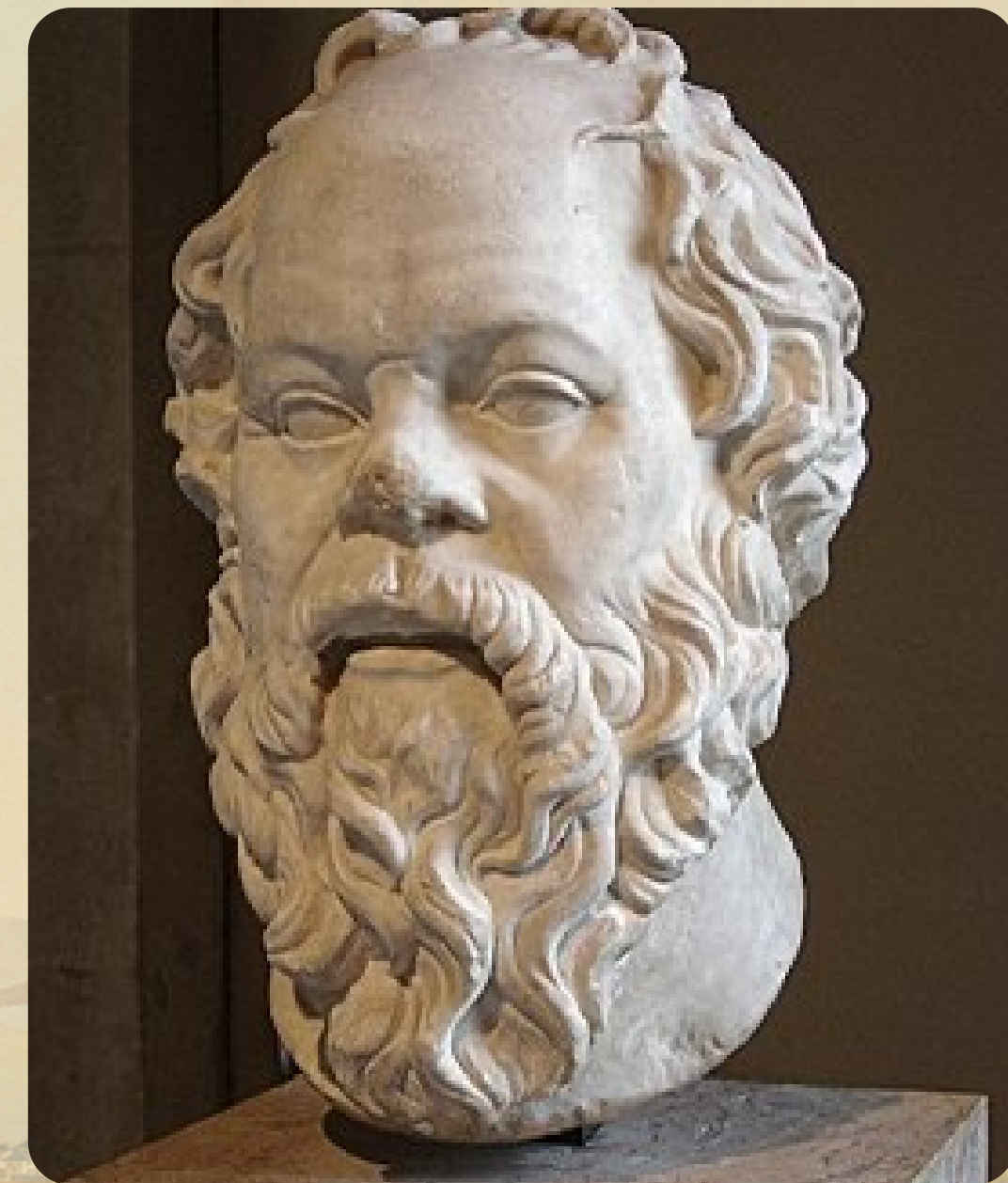


Карл Ясперстің “Философиялық сенім” (нем. “Der philosophische Glaube”) атты еңбегі философия мен діни сенімнің арасындағы байланыстарды зерттейтін маңызды туындылардың бірі болып саналады. Бұл кітапта Ясперс философиялық сенімнің діни сенімнен айырмашылығын талқылайды және философияның негізгі міндеттерін айқындайды.

Философиялық сенім еңбегі ХХ ғасыр философиясында маңызды рөл атқарады, себебі ол дін мен философияның өзара қарым-қатынасы туралы жаңа көзқарас ұсынады. Ясперс философиялық сенім арқылы адамның шындыққа ұмтылысын және оның шектеулілігін сипаттай отырып, философияның адамның ішкі дүниесін түсінудегі рөлін көрсетеді.

# Адам ойлауының трагедиясы

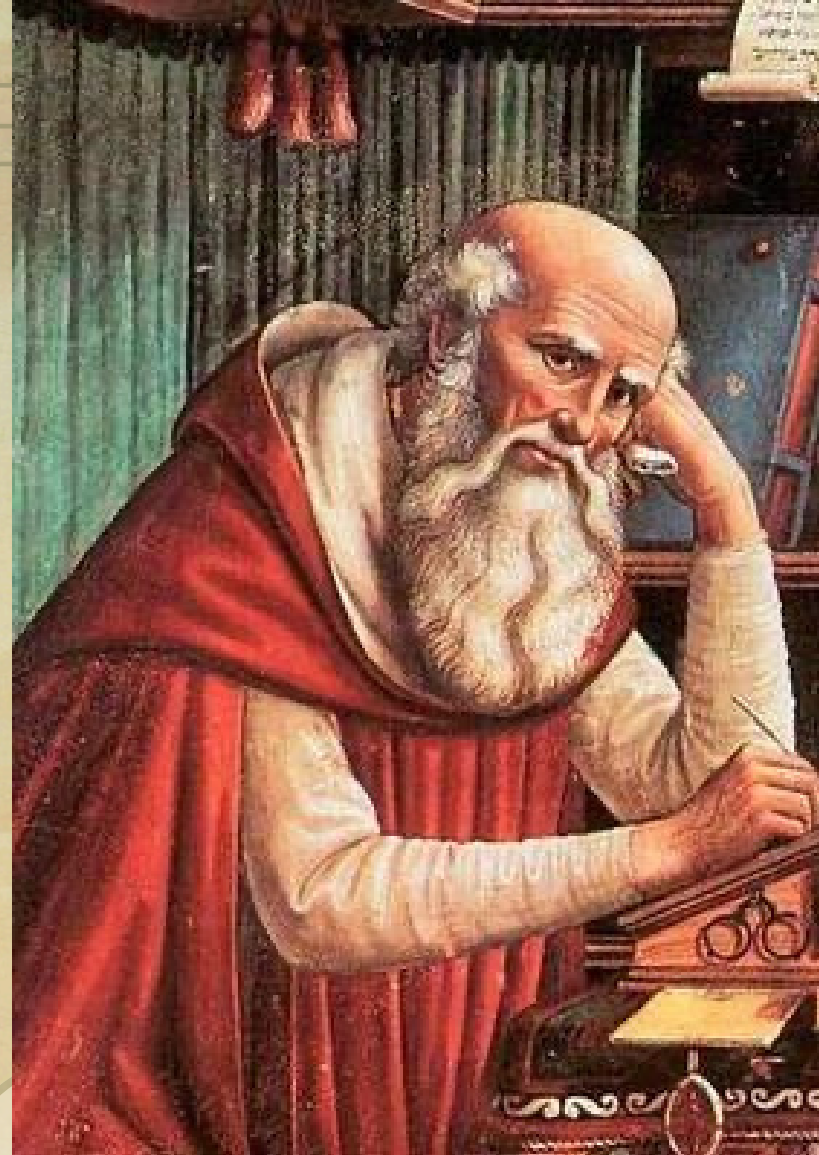
Адам ойлауының трагедиясы – бұл адамның ойлау қабілетінің шектеулілігінен туындайтын қайшылықтар мен қиындықтар. Адам танымының мүмкіндіктері мен шекаралары бар болғандықтан, шындықты толықтай түсіну қиынға соғады. Философиялық дәстүрде бұл мәселе әсіресе Сократ, Ницше, Кьеркегор және Камю сияқты ойшылдардың еңбектерінде қарастырылды.



**Танымның шектеулілігі:**  
Адамның танымдық мүмкіндіктері шектеулі, өйткені біз көбіне түйсіктеріміз бен ақылымыз арқылы ғана әлемді түсінеміз. Бұл шектеулер көптеген сұрақтарға түпкілікті жауап беруге кедергі келтіреді, мысалы, өмірдің мәні, ақиқаттың табиғаты немесе болмыстың бастапқы себебі.

**Мағына мен абсурд:**  
Экзистенциалистік философияда адам өмірінің мағынасы жиі трагедиялық контекстте қарастырылады. Альбер Камю мен Жан-Поль Сартр сияқты ойшылдар өмірдің мәні мен абсурдтық табиғаты арасындағы қайшылықты зерттейді. Адамдар мағына іздейді, бірақ әлем көбіне мағынасыз болып көрінеді, бұл қайшылықты тудырады.

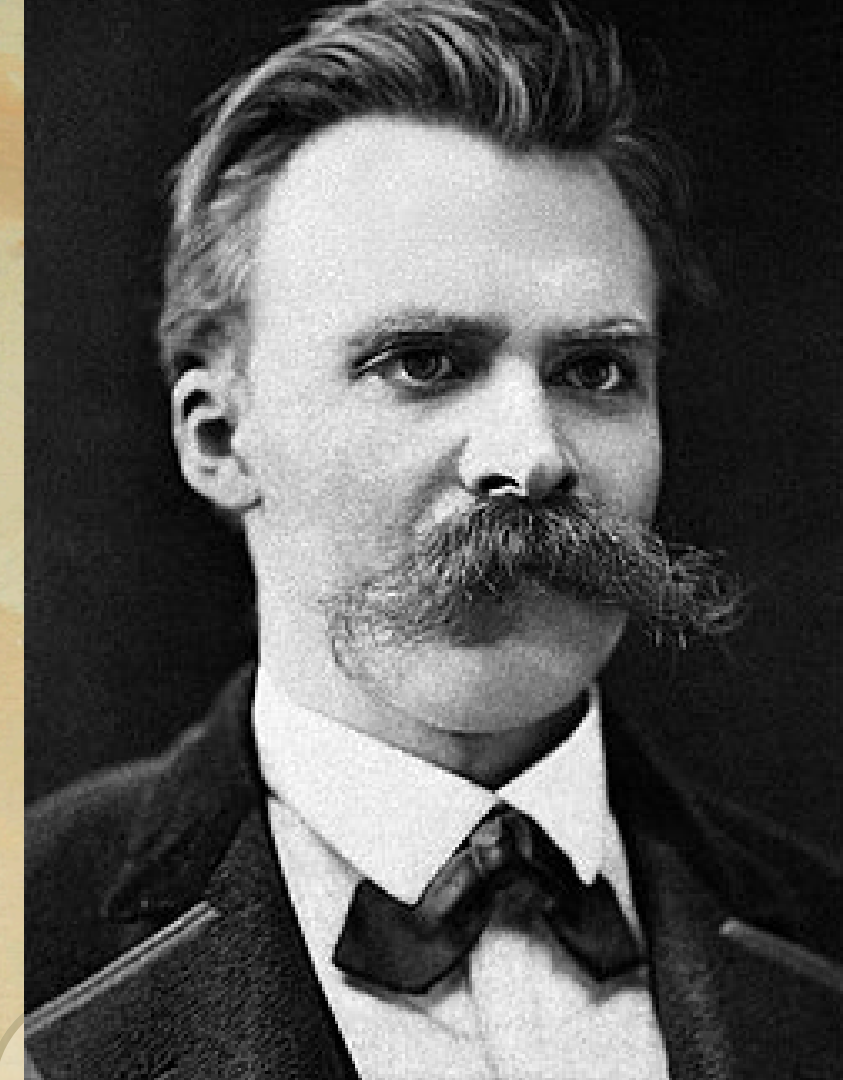
**Этикалық дилеммалар:**  
Философиялық сенімдер арасындағы қайшылықтар, мысалы, моральдық құндылықтардың салыстырмалылығы, этикалық шешім қабылдауда қиындықтар туғызуы мүмкін. Бір философиялық бағыт бір әрекетті дұрыс деп қабылдаса, басқа бағыт сол әрекетті қате деп санауы мүмкін.



**Аврелий Августин (354–430)**  
Августин адам танымның шектеулі екенін мойындап, тек сенім арқылы ғана шындыққа қол жеткізуге болады деп сенді. Ол сенім мен танымның арасында тығыз байланыс бар екенін атап өтті және “түсінемін деп сенемін” деген қағидатты ұстанды.



**Иммануил Кант (1724–1804)**  
Кант “таза ақылдың сыншылығында” адам танымның шектеулерін көрсетіп, біз шынайы болмысты (вещь в себе) толықтай біле алмаймыз деп тұжырымдады. Оның пікірінше, біздің танымымыз сезімдеріміз бен ақылымыздың құрылымдары арқылы шектелген, және бұл шектеулерді ешқашан еңсеру мүмкін емес.



**Фридрих Ницше (1844–1900)**  
Ницше философиялық сенімдердің көбін сынап, оларды адамның әлсіздігі мен шектеулі ойлауының нәтижесі деп қарады. Ол “құндылықтардың қайта бағалануы” мен “құдайдың өлімі” ұғымдарын енгізе отырып, адамдардың сенімдері көбінесе трагедиялық қателіктерге әкелетінін көрсетті.

# Қорытынды

Философияда адам ойлауының трагедиясы мәселесі әр дәуірде әртүрлі түрде қарастырылған. Ежелгі гректер мен ортағасырлық ойшылдар сенім мен танымның арасындағы үйлесімдіздесе, жаңа дәуір философтары бұл шектеулерді айқындап, сынға алды. Ал экзистенциализм мен абсурдизм өкілдері адам өміріндегі мағына мен сенімнің болмауын қайшылық ретінде сипаттап, трагедиялық аспектілерге назар аударды.

Философиялық сенім мен адам ойлауының трагедиясы тарих бойында дамып, әртүрлі ойшылдардың еңбектерінде маңызды рөл атқарды.



**THANK YOU!**